

Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend
Veldonderzoek, verkennende fase

**Oegstgeesterweg 251, Rijsburg
Gemeente Katwijk**

IDDS Archeologie rapport 1366

Colofon

Projectnummer	32300112/50856
In opdracht van	dhr. P. Jongejan
Auteurs	drs. A.M.H.C. Koekkelkoren, drs. S. Moerman
Redactie	dr. A.W.E. Wilbers
Versie	1.5
Status	definitief

Autorisatie

dr. A.W.E. Wilbers	Senior Prospector	9-3-2012	
--------------------	-------------------	----------	--

Goedkeuring

dr. B. Voormolen	Gemeente Katwijk	27-3-2012	
------------------	------------------	-----------	--

© IDDS Archeologie
Noordwijk, maart 2012
ISSN 2212-9650

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SAMENVATTING:

In opdracht van dhr. P. Jongejan heeft IDDS Archeologie in maart 2012 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd aan de Oegstgeesterweg 251 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande aanleg van drie gebouwen in het plangebied van elk circa 100 m². Voor het onderzoek is het hele perceel onderzocht.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt verwacht dat in het plangebied afzettingen aanwezig zijn van de Oude Rijn/ de Rijnsburgse Vliet. Op deze afzettingen is het mogelijk om archeologische resten vanaf de IJzertijd aan te treffen. Vanaf de Vroege Middeleeuwen concentreerde de bebouwing van Rijnsburg zich langs de Vliet, ten westen van het plangebied. Op basis van historisch kaartmateriaal wordt verwacht dat de bebouwing zich destijds niet uitstreekte tot in het plangebied, maar met name aan de andere oever van de Vliet lag en rondom de kerk van Rijnsburg.

Het veldwerk heeft uitgewezen dat het plangebied direct aan de Rijnsburgse Vliet ligt. Deze rivier/kreek, die in direct contact staat met de Oude Rijn, is diverse malen overstromd, waarbij klei- en zandlagen zijn afgezet in het plangebied en de omgeving. In boringen 1 en 3, in het

Op het duinzand zijn nog door de Vliet sedimenten afgezet. De top van de overstromingsafzettingen is echter verstoord door het omwerken van de opgebrachte bovengrond met de natuurlijke bovengrond. Het bovenste archeologisch niveau is daarmee verstoord. zuidelijke deel van het plangebied, is tussen de lagen van overstromingsafzettingen een pakket verstoven zand aangetroffen. Hier is een duin gevormd inclusief een duinpan, een humeuze laag. Deze laag wordt door latere verstuivingen weer overdekt met duinzand. Het is mogelijk om archeologische resten aan te treffen in deze humeuze laag omdat hier een oud oppervlak aanwezig is. Dit niveau ligt op circa -0,85 tot -1,05 m NAP.

Indien de werkzaamheden wel tot deze diepte reiken dan wordt geadviseerd om voor het gebied rond boring 1 een proefsleuvenonderzoek uit te laten voeren. Voor de overige delen van het plangebied geldt geen beperking voor de ontgravingsdiepte. Hier zijn naar verwachting geen archeologische resten aanwezig en wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

De huidige plannen betreffen het aanleggen van twee woningen, ter plaatse van boringen 2 en 3. Er zullen dus geen verstoringen plaatsvinden ter plaatse van het aangetroffen niveau in boring 1. Daarom wordt geadviseerd om voor deze fase geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek.....	5
1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied	5
2. BUREAUONDERZOEK.....	7
2.1. Werkwijze	7
2.2. Geologie, geomorfologie en bodem.....	7
2.3. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden	8
2.4. Historische en huidige situatie en mogelijke verstoringen	9
2.5. Gespecificeerd verwachtingsmodel	9
3. VELDONDERZOEK.....	10
3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet	10
3.2. Werkwijze	10
3.3. Resultaten	10
3.4. Interpretatie	11
4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	12
4.1. Beantwoording vraagstelling.....	12
4.2. Aanbevelingen	13
4.3. Betrouwbaarheid	13
GERAADPLEEGDE BRONNEN	14
LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN	15

BIJLAGEN

1. Topografische kaart
2. Archis-informatie
3. Boorlocatiekaart
4. Boorbeschrijvingen
5. Periodentabel
6. Historische Militaire Kaart 1830-1850

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	50856
<i>Toponiem</i>	Oegstgeesterweg 251
<i>Plaats</i>	Rijnsburg
<i>Gemeente</i>	Katwijk
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Kaartblad</i>	30F
<i>Coördinaten</i>	
<i>Centrum</i>	91.075/467.600
<i>Hoekpunten</i>	91.066/467.621 (n) 91.093/467.605 (o) 91.080/467.590 (z) 91.054/467.605 (w)
<i>Oppervlakte</i>	Circa 4000 m ²
<i>Onderzoekskader</i>	Omgevingsvergunning
<i>Uitvoerder</i>	IDDS Archeologie Contactpersoon: mw. A.M.H.C. Koekkelkoren Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-4028586 E-mail: akoekkelkoren@idds.nl
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Katwijk Contactpersoon: dhr. B. Voormolen Postbus 589 2220 AN Katwijk Tel: 071-4065170
<i>Beheer en plaats van documentatie</i>	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van de provincie Zuid-Holland
<i>Uitvoeringsdatum veldwerk</i>	6 maart 2012

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van dhr. P. Jongejan heeft IDDS Archeologie in maart 2012 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd aan de Oegstgeesterweg 251 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande bouw van twee gebouwen in het plangebied van elk circa 100 m². Graafwerkzaamheden ten behoeve van deze ontwikkeling zullen zorgen voor een bodemverstoring tot een diepte van maximaal 2,0 m beneden maaiveld. De kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden hierdoor verstoord dan wel vernietigd zullen worden.

1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek

De doelstelling van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende en verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Het doel van het verkennende veldonderzoek is het toetsen en zo nodig aanvullen van de gespecificeerde verwachting. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen kansarme zones van het plangebied worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor behoud of voor vervolgonderzoek. Om deze doelstelling te kunnen realiseren, wordt op de volgende vragen een antwoord gegeven (Koekkelkoren / Wilbers 2012):

- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?
- Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied? Zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?
- Hoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen: wat is de verticale en horizontale ligging van de aangetroffen indicatoren, wat is de datering en wat is de invloed van deze vondsten op de archeologische verwachting van het plangebied?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden?

Het archeologisch bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek zijn uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 (Centraal College van Deskundigen 2010) en de provinciale eisen.

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar Bijlage 5. Afkortingen en enkele vaktermen worden achterin dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het (her) in te richten gebied, ofwel het plangebied, is weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied ligt aan de westzijde van de Oegstgeesterweg in het oosten van Rijnsburg, gemeente Katwijk. Ten westen van het plangebied stroomt de Rijnsburgse Vliet. Het plangebied heeft een

oppervlakte van ongeveer 4000 m² en een gemiddelde maaiveldhoogte van +0,9 m NAP. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in Bijlage 3 en Figuur 1.

Om tot een gespecificeerde verwachting voor het plangebied te komen, is niet alleen gekeken naar bekende gegevens over het plangebied zelf maar ook naar de omgeving. Voor het totale onderzochte gebied, oftewel het onderzoeksgebied, is als begrenzing een straal van 500 m rondom het plangebied gekozen. De straal van 500 m is dusdanig gekozen dat zowel de Rijn als de Rijnsburgse Vliet binnen het onderzoek worden betrokken.

Figuur 1. Het plangebied op een luchtfoto uit 2010 (bron: Bing Maps).

2. Bureauonderzoek

2.1. Werkwijze

Tijdens het bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over het onderzoeksgebied. Er is gekeken naar bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden, uitgevoerde archeologische onderzoeken, de fysieke kenmerken van het oude en huidige landschap en naar informatie over bodemverstoringen. Er is gebruik gemaakt van de verwachtingskaart van de gemeente Katwijk en van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland. Daarnaast is er gekeken naar de landelijke verwachtingskaart (de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden; IKAW) en naar het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Aanvullende historische informatie is verkregen uit beschikbaar historisch kaartmateriaal, waaronder het Minuutplan van begin 19de eeuw en enkele historische topografische kaarten (watwaswaar.nl), en via de website van de KennisInfrastructuur CultuurHistorie (KICH; www.kich.nl).

Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap is onder andere gebruik gemaakt van de bodemkaart van Nederland (Stichting voor Bodemkartering 1982), de geomorfologische kaart van de Rijn-Maas delta (Berendsen/Stouthamer 2001) en de geomorfologische kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst 1994). Daarnaast is gebruik gemaakt van het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN; www.ahn.nl).

Voor informatie omtrent bodemsaneringen en ontgrondingenvergunningen is het Bodemloket (www.bodemloket.nl) geraadpleegd. Om de ligging van kabels en leidingen in het plangebied te bepalen, is een KLIC-melding gedaan. Deze gegevens zijn aangevuld met informatie uit onderzoeksrapporten en achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

2.2. Geologie, geomorfologie en bodem

2.2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap

Het plangebied is gelegen in het Hollands veen- en kleigebied (Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek 2002). Het ontstaan van dit gebied is sterk gerelateerd aan de zeespiegelstijging gedurende het Holoceen (vanaf circa 10.000 jaar geleden). Tijdens een periode van relatief snelle zeespiegelstijging circa 6.000 jaar geleden, ontstonden direct ten westen van de huidige kustlijn de eerste strandwallen. Deze strandwallen zijn door de alsmaar stijgende zeespiegel geërodeerd, terwijl er verder naar het oosten nieuwe strandwallen ontstonden. Omstreeks 5.000 jaar geleden nam de stijging van de zeespiegelstand af en begon de kust zich in westwaartse richting uit te breiden. Gedurende deze uitbreiding ontstonden series strandwallen, waardoor er niet langer inbraken van de zee in het achterland konden plaatsvinden. Achter de strandwallen ontstonden rustige en natte omstandigheden, waardoor grote broek- en bosveengebieden (het Hollandveen Laagpakket; De Mulder et al. 2003) ontstonden.

Op enkele locaties bleef de reeks van strandwallen onderbroken, onder andere bij Rijsburg, nabij de monding van de Oude Rijn. De Oude Rijn is actief geworden in circa 3.400 voor Chr. (Berendsen / Stouthamer 2001) en mondde gedurende de periode van sterke zeespiegelstijging uit in een estuarium, een riviermonding waar zoet- en zoutwater bij elkaar komen. Bij het sluiten van de kust nam de rivierinvloed in het estuarium toe en kon de Oude Rijn zich door het estuarium zeewaarts uitbreiden. Langs de randen van het estuarium vormden zich oeverzones bestaand uit zandige klei, terwijl verder van monding af zwaardere kleien afgezet werden. Doordat de monding van de rivier een zwakke plek vormde in de kustbarrière, vonden er via de monding van de Oude Rijn verschillende inbraken vanuit de zee plaats, waarbij de oevers van de Oude Rijn doorbraken en het achterland overstroomde. Bij deze inbraken van de zee via de monding van de Oude Rijn werden perimariene kreekvormen gevormd, die zich in de vorm van een sterk vertakt geulensysteem door de overstromingsvlakte baanden. Deze kreeksystemen konden lange tijd actief blijven door de voortdurende aanvoer van water tijdens hoogwater.

Vanaf de Romeinse Tijd slibde de Oude Rijn geleidelijk dicht en in 1122 na Chr. werd de rivier afgedamd bij Wijk bij Duurstede, wat een einde van de sedimentatie betekende (Berendsen / Stouthamer 2001). De Rijnsburgse Vliet, een van de vele riviertjes die in direct contact staat met de Oude Rijn, was daarna ook niet meer actief.

2.2.2. Geomorfologie

Het plangebied ligt op de geomorfologische kaart in bebouwd gebied (DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst 1994). De omliggende delen zijn gekarteerd als getij-riviermondrug. Dit houdt in dat hier zand en klei zijn afgezet op momenten dat bij vloed de zee de riviermonding van de Oude Rijn (en daarmee de Rijnsburgse Vliet) opstroomde en de rivier daardoor buiten haar oevers trad.

Het is mogelijk dat het plangebied op de oostelijke helling van een uitloper van een strandwal ligt. Het betreft één van de oudste strandwallen, uit de periode rond 5000 jaar geleden. Deze afzettingen zijn echter bedekt met of verdwenen door de afzettingen van de Vliet en de Oude Rijn.

2.2.3. Bodem

Op de bodemkaart staat het plangebied aangegeven in een gebied met tuineerdgronden met lichte zavel (Stichting voor Bodemkartering 1982). Tuineerdgronden hebben een humeuze bovengrond van ten minste 50 cm die ontstaan is door het opbrengen van humeus materiaal op de kleigrond ten behoeve van de tuinbouw.

De grondwatertrap in het plangebied is IV, wat inhoudt dat de laagste grondwaterstand, in de zomer, tussen de 80 en 120 cm –mv is. In de winter, wanneer het grondwater het hoogste staat, is het grondwater aanwezig binnen de 40 cm –mv.

2.3. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Het plangebied staat op de gemeentelijke verwachtingskaart aangegeven als een gebied met een hoge trefkans voor archeologische waarden vanaf de IJzertijd. Deze waardering is gebaseerd op de ligging van het terrein op de oeverafzettingen/crevasses van de Oude Rijn en kwelderafzettingen op de strandvlakte (eventueel met strandwalresten) en eventueel met Hollandveen-inschakeling.

Het plangebied is gelegen in het gebied Vinkenwegzone, waar reeds onderzoek is uitgevoerd in 2003. Op twee locaties binnen dit onderzoek zijn milieukundige werkzaamheden begeleid, maar er werden geen archeologische resten aangetroffen (Archis-onderzoeksmelding 5510). De opbouw van het onderzochte gebied bestaat uit een strandwal waarop mogelijk bewoning vanaf de Bronstijd kan worden aangetroffen. De top van deze strandwal ligt op circa 2,0 -mv, onder een pakket mariene getij-afzettingen. Het onderzochte plangebied ligt in het buitengebied en was niet bedijkt en daarom waarschijnlijk niet aantrekkelijk voor bewoning tot de aanleg van het Oegstgeesterkanaal in 1840, waardoor de waterhuishouding in de omgeving gereguleerd werd (Synthegra-rapport 173052 en 175072).

Aan de overzijde van de weg van het plangebied, aan de Oegstgeesterweg 244, is een karterend booronderzoek uitgevoerd (Archis-onderzoeksmelding 21552; Borsboom 2004). Het onderzoek gaf aanleiding tot een vervolg omdat er houtskoolspikkels waren aangetroffen, maar bij het proefsleuvenonderzoek zijn geen resten aangetroffen die aanleiding gaven tot het uitvoeren van een opgraving (Archis-onderzoeksmelding 21825).

Circa 170 m ten noordwesten van het plangebied is een AMK-terrein met een zeer hoge archeologische waarde gelegen (Archis-monumentnummer 1148, CMA-nummer 30F-003, rijksmonument 47135). Hier is in 2002 onderzoek gedaan waarbij naast resten van een reeds bekend grafveld uit de Vroege Middeleeuwen, resten zijn aangetroffen van een akkercomplex vanaf de Late IJzertijd tot de Vroege Middeleeuwen. Het grafveld ligt op een duin/strandwal en dateert uit circa 560-700 na Chr., gebaseerd op de aangetroffen fragmenten aardewerk en kralen (Archis-waarneming 39577). Er is nog geen nederzetting aangetroffen die bij het grafveld kan horen.

In 2006 heeft een booronderzoek en proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden, waarbij het AMK-terrein en het gebied tussen het monument en het plangebied in kaart werden gebracht (Archis-onderzoeksmelding 12790). Tijdens het onderzoek zijn resten aangetroffen van bewoning uit de Late IJzertijd en Romeinse Tijd in de kwelderafzettingen op de strandwal die in de ondergrond aanwezig

is. Het plangebied is echter niet op een strandwal gelegen en daarmee zijn de omstandigheden niet vergelijkbaar voor een zelfde verwachting.

2.4. Historische en huidige situatie en mogelijke verstoringen

Op de historische kaart van Leiden en omgeving uit 1687 ligt er een bebouwingslint langs de Rijnsburgse Vliet, met name op de westelijke oever. Het plangebied ligt ten oosten van de Vliet, aan de toenmalige 'De Rysges'. Deze straat loopt parallel aan de Vliet, maar hierlangs ligt geen bebouwing (watwaswaar.nl).

Het plangebied ligt momenteel ten zuiden van het Oegstgeester kanaal. Dit kanaal is aangelegd in 1840 als afwatering van het Haarlemmermeer omdat hier grote waterproblemen waren. Voor de aanleg is de voormalige loop van de Rijnsburgse Vliet gekanaliseerd (www.geschiedenisvanzuidholland.nl). De bebouwing van Rijnsburg is tot en met de eerste helft van de 19de eeuw uitsluitend georiënteerd op de Rijnsburgse Vliet. Het plangebied lag toen nog buiten de bebouwde kom (bijlage 6). Pas in de loop van de 20ste eeuw werd het plangebied bebouwd. Mogelijk is de top van de oudere afzettingen verstoord door de aanleg van de huidige bebouwing. Het westelijke deel van deze bebouwing zal worden gesloopt (Bijlage 3). De onbebouwde delen zijn in gebruik geweest voor de tuinbouw. Mogelijk zijn hier ook verstoringen opgetreden, maar een diepte is niet bekend.

2.5. Gespecificeerd verwachtingsmodel

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt verwacht dat in het plangebied afzettingen aanwezig zijn van de Oude Rijn/ de Rijnsburgse Vliet. Op deze afzettingen is het mogelijk om archeologische resten vanaf de IJzertijd aan te treffen. Vanaf de Vroege Middeleeuwen concentreerde de bebouwing van Rijnsburg zich langs de Vliet, ten westen van het plangebied. Op basis van historisch kaartmateriaal wordt verwacht dat de bebouwing zich destijds niet uitstreekte tot in het plangebied, maar met name aan de andere oever van de Vliet lag en rondom de kerk van Rijnsburg.

Om het verwachtingsmodel te toetsen en waar nodig aan te vullen en om te controleren in hoeverre de bodemopbouw in het plangebied nog intact is, is er een Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, uitgevoerd.

3. Veldonderzoek

3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, is om de in het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen en waar nodig aan te passen. Tijdens het veldonderzoek wordt vastgesteld waar de oorspronkelijke bodemopbouw intact is gebleven en waar niet. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor de volgende fasen. Het veldonderzoek bestond uitsluitend uit een booronderzoek. Een veldkartering bleek niet mogelijk vanwege de bebouwing en begroeiing.

3.2. Werkwijze

In het plangebied aan de Oegstgeesterweg zijn vijf boringen gezet (Bijlagen 3 en 4), waarvan 1, 4 en 5 tot een diepte van 2,0 m –mv en boringen 2 en 3 tot een diepte van 4,0 m -mv. Deze boringen zijn verdeeld over het perceel, waarbij boringen 2 en 3 zijn geplaatst op de locatie waar momenteel nieuwbouw is gepland. Ter plaatse van de overige boringen zal mogelijk in de toekomst worden gebouwd en is daarom tevens onderzocht. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. Het veldonderzoek is uitgevoerd door dr. A.W.E. Wilbers (senior prospector).

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008) met behulp van een veldcomputer en het programma TerraIndex van I.T. Works. De locaties van de boringen (x- en y-waarden) zijn ingemeten aan de hand van een ingebouwde GPS in de veldcomputer. De hoogtes van de boringen (z-waarden) zijn bepaald aan de hand van het Actueel Hoogtebestand van Nederland. De opgeboorde monsters zijn door middel van verbrokkelen in het veld onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerk, baksteen, vuursteen, huttenleem en bot.

3.3. Resultaten

3.3.1. Lithologie en geologie

Het plangebied is opgebouwd uit diverse pakketten die op verschillende wijzen zijn afgezet. Onderin de boringen 2 tot en met 5 zijn overstromingsafzettingen aangetroffen die bestaat uit matig siltige klei met laagjes zand en in boring 4 tevens met laagjes detritus (pakket 1). De top van deze afzettingen ligt rond het NAP (tussen +0,2 en -0,2 m NAP).

In boring 1 bestaan de onderste afzettingen uit matig siltig zand (duinzand) met daarin een humeuze laag van circa 30 cm dikte (pakket 2) in boring 1. Het duinzand is tevens aangetroffen op pakket 1 in boring 3, waar het circa 180 cm dik is, en waarvan de onderste anderhalve meter lichtoranje gekleurd is door roestinspoeling. Het duinzand is kalkloos. De top van pakket 2 ligt op circa -0,1 tot -0,3 m NAP. Het zand wordt in beide boringen bedekt door een laag van circa 20-30 cm dikte die nog steeds deel uitmaakt van de overstromingsafzettingen van pakket 1.

Het derde en bovenste pakket is in alle boringen aanwezig en heeft een dikte van 50 tot 110 cm (pakket 3). Dit pakket bestaat voornamelijk uit lagen kalkloos zand dat kleiig is. Dit pakket is volledig omgewerkt en de top bestaat in boringen 2-4 uit een humeuze laag.

3.3.2. Bodemopbouw

Nabij het maaiveld is de oorspronkelijke bodemopbouw in het plangebied volledig verstoord. De top van de kleiafzettingen (pakket 1) is omgewerkt in het opgebrachte pakket (pakket 3). Wel is er nog een oude begraven bodem aangetroffen in het duinzand (pakket 2). Deze bodem ligt op circa -0,85 tot -1,05 m NAP (circa 1,85 tot 2,05 m –mv).

3.3.3. Archeologische indicatoren

Tijdens het veldwerk zijn geen archeologische resten aangetroffen.

3.4. Interpretatie

Het plangebied ligt direct aan de Rijnsburgse Vliet. Deze rivier/kreek, die in direct contact staat met de Oude Rijn, is diverse malen overstroomd, waarbij klei- en zandlagen zijn afgezet in het plangebied en de omgeving. In boringen 1 en 3, in het zuidelijke deel van het plangebied, is tussen de lagen van overstromingsafzettingen een pakket verstoven zand aangetroffen. Hier is een duin gevormd, inclusief een duinpan in boring 1. Een duinpan is een laag deel tussen de duinen waar het natter is en waarin door de planten die hier groeien en geleidelijk een humeus laagje wordt gevormd. Deze laag wordt door latere verstuivingen weer overdekt met duinzand. Het is mogelijk om archeologische resten aan te treffen in deze humeuze laag omdat hier een oud oppervlak aanwezig is.

Op het duinzand zijn nog door de Vliet sedimenten afgezet. De top van de overstromingsafzettingen is echter verstoord door het omwerken van de opgebrachte bovengrond met de natuurlijke bovengrond. Het bovenste archeologisch niveau is daarmee verstoord.

4. Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van dhr. P. Jongejan zijn in maart 2012 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd in verband met de geplande (her)ontwikkeling van het plangebied aan de Oegstgeesterweg 251 in Rijnsburg, gemeente Katwijk.

Het onderzoek heeft uitgewezen dat in het plangebied archeologische resten aan het maaiveld niet meer *in situ* aanwezig zullen zijn. Op de afzettingen van de Vliet zou het mogelijk zijn om resten vanaf de IJzertijd aan te treffen. De top van deze afzettingen is echter verstoord door grondbewerking voor de tuinbouw. Het duinzand wijst op een uitloper van de strandwal. In het duinzand is een oud oppervlak aanwezig, namelijk een duinpan in boring 1. Het is mogelijk om hier archeologische resten aan te treffen. Op de overige lagen was bewoning niet gunstig omdat deze zijn ontstaan door regelmatige overstromingen en er geen droog oppervlak is aangetroffen in het pakket.

4.1. Beantwoording vraagstelling

- *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?*

Het plangebied ligt bij de strandwallen/duinengebied van de West-Nederlandse kust. Deze afzettingen zijn in het plangebied en de omgeving bedekt door afzettingen van de Oude Rijn/Rijnsburgse Vliet.

- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?*

De bodemopbouw is sterk verstoord door het opbrengen van een pakket zand dat vervolgens is omgewerkt met de kleilaag die oorspronkelijk aan het oppervlak lag. Er is dus geen sprake meer van een tuineerdgrond. Juist vanwege de grondwerkzaamheden voor de tuinbouw is de natuurlijke bodemopbouw verstoord. Onder het NAP zijn de meeste lagen nog intact.

- *Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied? En zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?*

Het is mogelijk om archeologische resten aan te treffen in de oude bodem in het duinzand in boring 1, op een diepte van circa -0,85 tot -1,05 m NAP (circa 1,85 en 2,05 m –mv). Het oude maaiveld waarop mogelijke archeologische resten aanwezig zijn vanaf de laatste overstroming van de Vliet in de Late Middeleeuwen, is verstoord.

- *Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?*

De verwachting was om afzettingen van de Oude Rijn en de Vliet aan te treffen. Mogelijk zouden er op een oud niveau, bijvoorbeeld een oeverwal, archeologische resten aanwezig zijn vanaf de IJzertijd. Er is echter geen bewoonbaar niveau aangetroffen in het pakket afzettingen van de Vliet en de top is verstoord. Tegen de verwachting in, is duinzand aangetroffen. Het is mogelijk om hierop archeologische resten aan te treffen, met name in het oude oppervlak dat is aangetroffen in boring 1.

- *Hoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen: wat is de verticale en horizontale ligging van de aangetroffen indicatoren, wat is de datering en wat is de invloed van deze vondsten op de archeologische verwachting van het plangebied?*

Er zijn geen archeologische resten aangetroffen in het plangebied.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden?*

Indien de graafwerkzaamheden voor de aanleg van de geplande woningen beperkt blijven tot circa 1,5 m –mv (circa -0,5 m NAP) rondom boring 1, zullen de werkzaamheden geen archeologische resten verstoren (Bijlage 3). In de overige delen van het plangebied worden geen archeologische resten verwacht, waardoor hier geen ondergrens geldt voor de verstoring.

4.2. Aanbevelingen

Tijdens het onderzoek is geconstateerd dat het plangebied deels verstoord is en grotendeels bestaat uit lagen waarin geen archeologische resten worden verwacht. De uitzondering hierop is een begraven bodem in boring 1 op een diepte van -0,85 tot -1,05 m NAP. Indien de ondergrond hier dieper wordt verstoord dan -0,5 m NAP rondom boring 1, zullen er mogelijk archeologische resten worden verstoord. Indien de werkzaamheden wel tot deze diepte reiken dan wordt geadviseerd om voor het gebied rond boring 1 een proefsleuvenonderzoek uit te laten voeren. In de plannen die de directe aanleiding vormen tot dit onderzoek, zullen er geen verstoringen plaats vinden op deze locatie.

Voor de overige delen van het plangebied geldt geen beperking voor de ontgravingsdiepte. Hier zijn naar verwachting geen archeologische resten aanwezig en wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

NB. Bovenstaand advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door de bevoegde overheid, in dit geval de Gemeente Katwijk. Deze zal vervolgens een besluit nemen inzake de te volgen procedure. IDDS Archeologie wil meegeven dat voordat dit besluit genomen is, er niet begonnen kan worden met bodemversturende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

4.3. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden. Wij wijzen u er graag op dat indien archeologische waarden worden aangetroffen deze conform de Monumentenwet 1988, artikel 53, bij de minister voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gemeld dienen te worden. Dit kan door het invullen van het vondstmeldingsformulier op de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (www.cultureelerfgoed.nl) of door contact op te nemen met het Archismeldpunt (archismeldpunt@cultureelerfgoed.nl).

Geraadpleegde bronnen

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, Den Haag.

Bakker, H. de, 1966: De subgroepen van het systeem van bodemclassificatie voor Nederland. In: *Boor en Spade: verspreide bijdragen tot de kennis van de bodem van Nederland*, deel 15. Stichting voor Bodemkartering (Wageningen)

Berendsen, H.J.A., 2005³ (1997): *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

Berendsen, H.J.A. /E. Stouthamer, 2001: Geological – Geomorphological map of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands, in H.J.A. Berendsen/E. Stouthamer (eds.), *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*, Assen, Addendum 1.

Borsboom, A.J., 2004: *Plangebied Oegstgeesterweg 244, gemeente Rijnsburg; een inventariserend archeologisch onderzoek*, RAAP-notitie 809.

Centraal College van Deskundigen, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.2, Gouda.

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen / Haarlem.

Koekkelkoren, A.M.H.C. / A.W.E. Wilbers, 2012: *Plan van aanpak. Oegstgeesterweg 251 in Rijnsburg, gemeente Katwijk*, Noordwijk (Intern rapport, IDDS Archeologie).

Koekkelkoren, A.M.H.C./L. Haaring, 2011: *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase Bloemenlaan in Valkenburg, gemeente Katwijk*, B&G-rapport 1263, Noordwijk.

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

SIKB, 2008: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad, Gouda.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen.

Websites

watwaswaar.nl

www.ahn.nl/viewer

www.bodemloket.nl

www.kich.nl

Lijst van afkortingen en begrippen

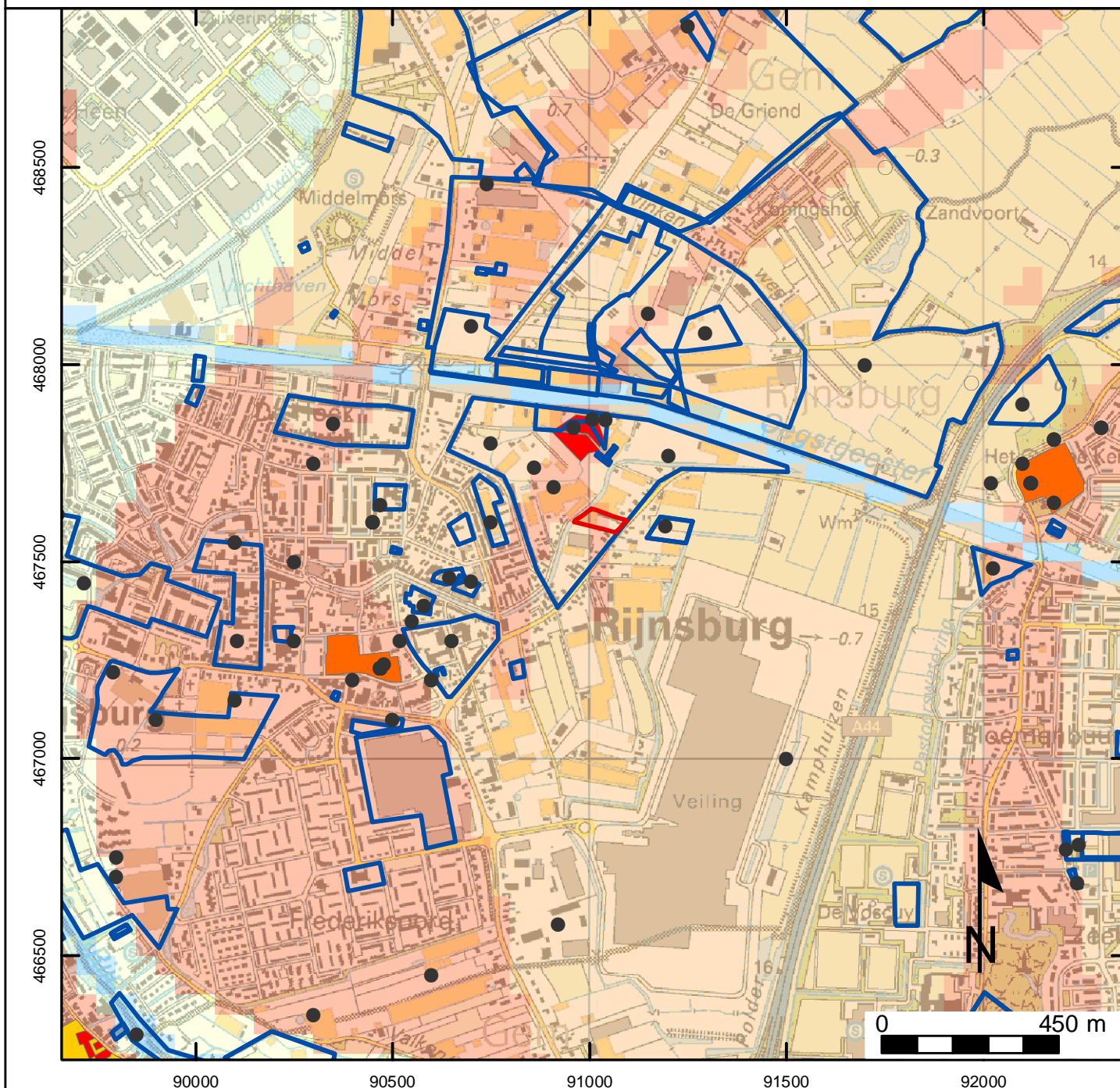
Afkortingen

Archis	Archeologisch Informatie Systeem
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur
GPS	Global Positioning System
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvA	Plan van Aanpak
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Verklarende woordenlijst

Edelmanboor	een handboor voor bodemonderzoek
horizont	kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humus	organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem
silt	zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,063 mm
vaaggrond	grond zonder duidelijke tekenen van bodemvorming

Bijlage 2: Archis-informatie

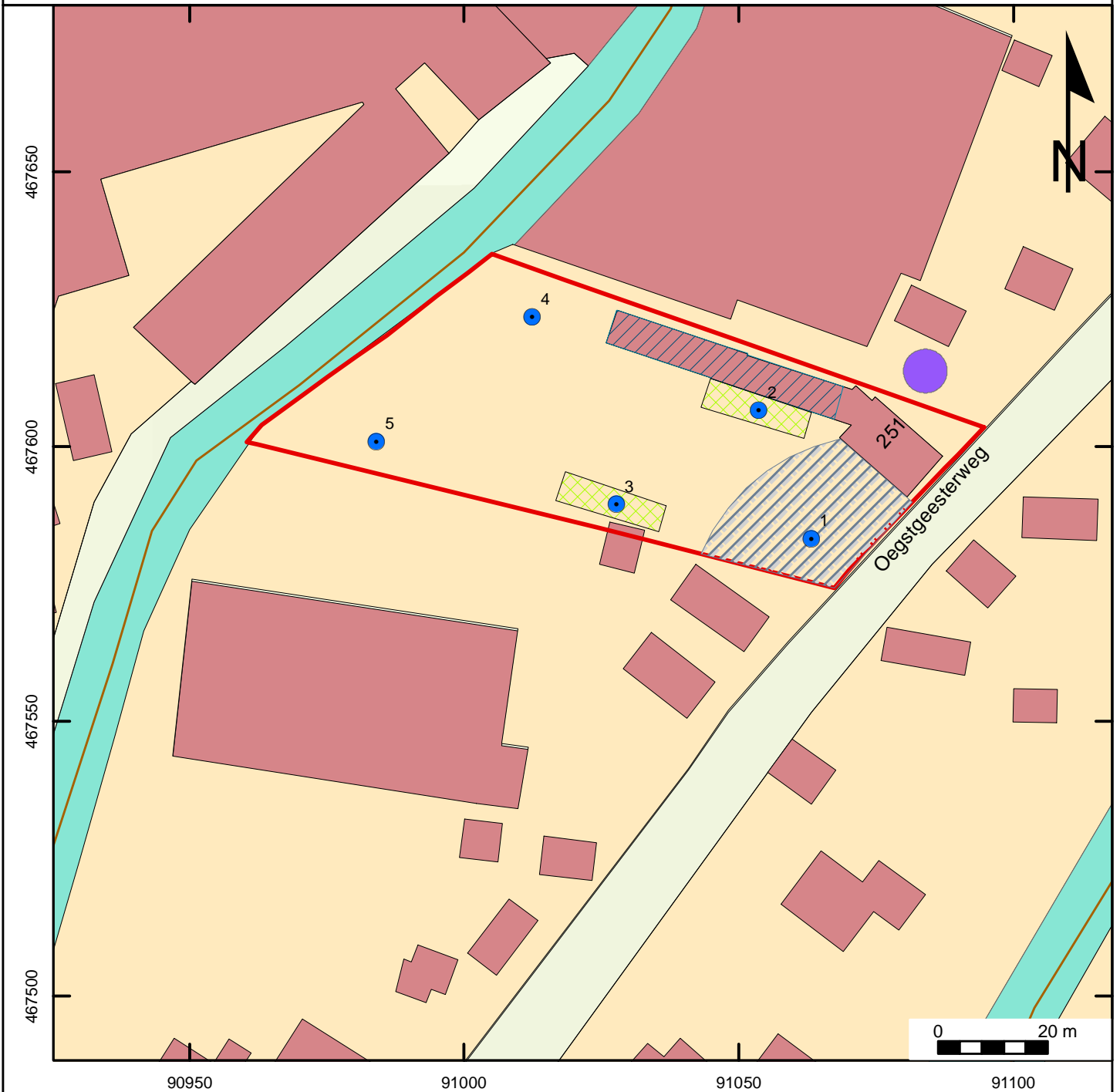
Projectnummer: 32300112
Projectnaam: Rijnsburg, Oegstgeesterweg 251

Legenda

○ vondstmeldingen	IKAW
● waarnemingen	lage trefkans (water)
▭ Plangebied	middelhoge trefkans (water)
▭ onderzoeksmeldingen	hoge trefkans (water)
monumenten	lage trefkans
Archeologische waarde	water
Terrein van archeologische betekenis	middelhoge trefkans
Terrein van archeologische waarde	ongekarteerd
Terrein van hoge archeologische waarde	hoge trefkans
Terrein van zeer hoge archeologische waarde	zeer lage trefkans
Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	

Bijlage 3: Locatie kaart

Projectnummer: 32300112

Projectnaam: Rijnsburg, Oegstgeesterweg 251

Legenda

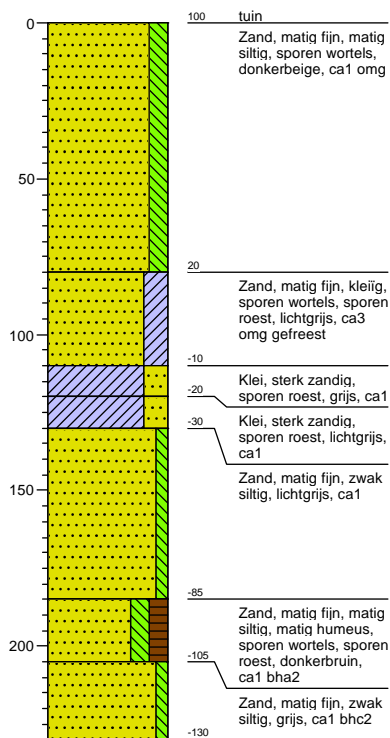
- boringen
- geplande bebouwing
- vervolgonderzoek indien de verstoring dieper dan -0,50 m- NAP
- te slopen bebouwing
- Plangebied

Bijlage 4: Boorprofielen

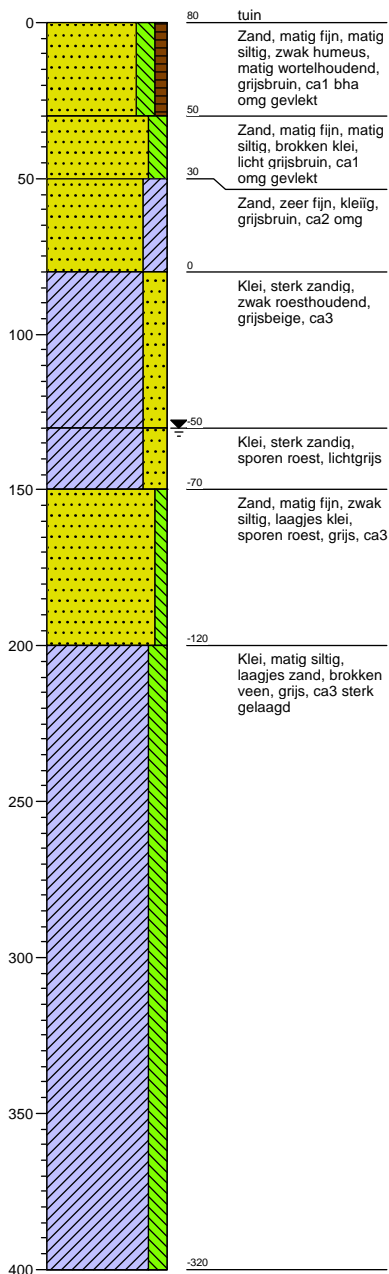
Boring: 1

X: 91061,86
 Y: 467578,98
 Hoogte (m NAP): 1

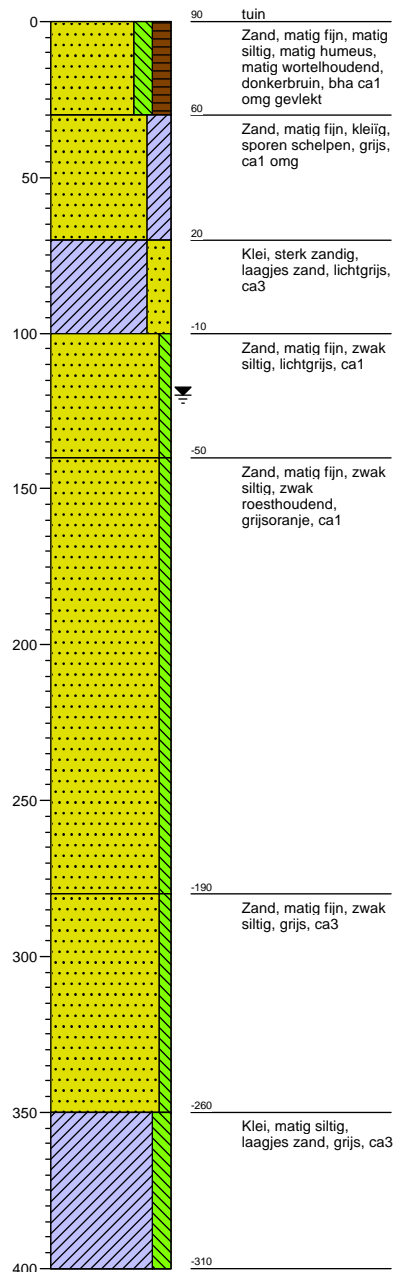
Boring: 2

X: 91049,04
 Y: 467608,91
 Hoogte (m NAP): 0,8

Boring: 3

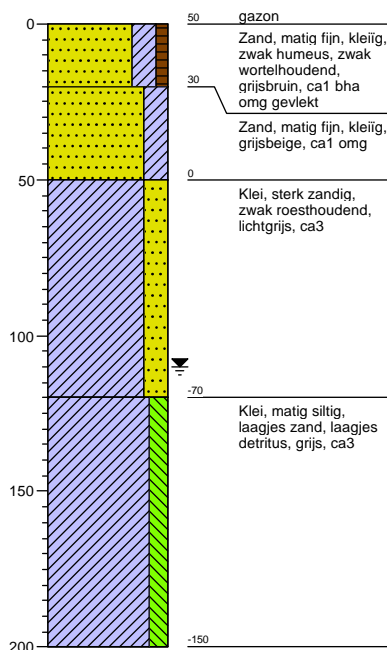
X: 91031,28
 Y: 467589,34
 Hoogte (m NAP): 0,9

Bijlage 4: Boorprofielen

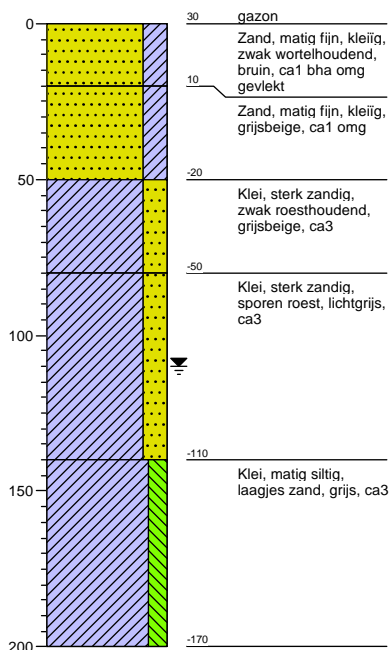
Boring: 4

X: 91011,86
 Y: 467619,58
 Hoogte (m NAP): 0,5

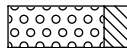
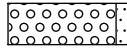
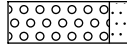
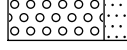

Boring: 5

X: 90989,1
 Y: 467606,2
 Hoogte (m NAP): 0,3

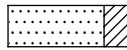
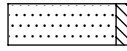

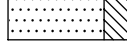
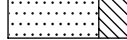

Legenda (conform NEN 5104)

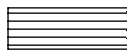

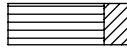
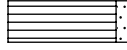

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleiig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleiig
- Veen, sterk kleiig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

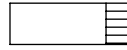

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

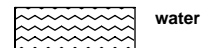
- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

- geroerd monster
- ongeroid monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

Legenda afkortingen Archeologische Boorbeschrijving (conform ASB 2008)

Percentages en Mediaan

Klasse	Zandmediaan
Uiterst fijn	63-105 µm
Zeer fijn	105-150 µm
Matig fijn	150-210 µm
Matig grof	210-300 µm
Zeer grof	300-420 µm
Uiterst grof	420-2000 µm

Nieuwvormingen

(1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Afkorting	Nieuwvormingen
FEC	IJzerconcreties
FFC	Fosfaatconcreties
FOV	Fosfaatvlekken
MNC	Mangaanconcreties
ROV	Roestvlekken
VIV	Vivianiet
VKZ	Verkiezeling
ZAV	Zandverkittingen

Bodemkundige interpretaties

Code	Bodemkundige interpretaties
BOD	Bodem
BOV	Bouwvoor
ESG	Esgrond
GLE	Gleyhorizont
HIN	Humusinspoeling
INH	Inspoelingshorizont
KAT	Katteklei
KBR	Klei, brokkelig
LOO	Loodzand
MOE	Moedermateriaal
OMG	Omgewerkte grond
OPG	Opgebrachte grond
OXR	Oxidatie-reductiegrens
POD	Podzol
RYP	Gerijpt
TKL	Top kalkloos
TRP	Terpaarde
UIT	Uitspoelingshorizont
VEN	Vegetatieniveau
VNG	Gelaagd vegetatieniveau
VRG	Vergraven

Bodemhorizont

Code	Bodemhorizont	Omschrijving
BHA	A-horizont	Minerale bovengrond
BHAB	AB-horizont	Overgangshorizont
BHAC	AC-horizont	Overgangshorizont
BHAE	AE-horizont	Overgangshorizont
BHB	B-horizont	Inspoelingshorizont
BHBC	BH-horizont	Overgangshorizont
BHC	C-horizont	Uitgangsmateriaal
BHE	E-horizont	Uitspoelingshorizont
BHEB	EB-horizont	Overgangshorizont
BHO	O-horizont	Strooisellaag
BHR	R-horizont	Vast gesteente

Sedimentaire karakteristiek, laaggrens

Afkorting	Afmeting overgangszone	Klasse
BDI	≥ 3,0 - < 10,0 cm	Basis diffuus
BGE	≥ 0,3 - < 3,0 cm	Basis geleidelijk
BSE	< 0,3 cm	Basis scherp

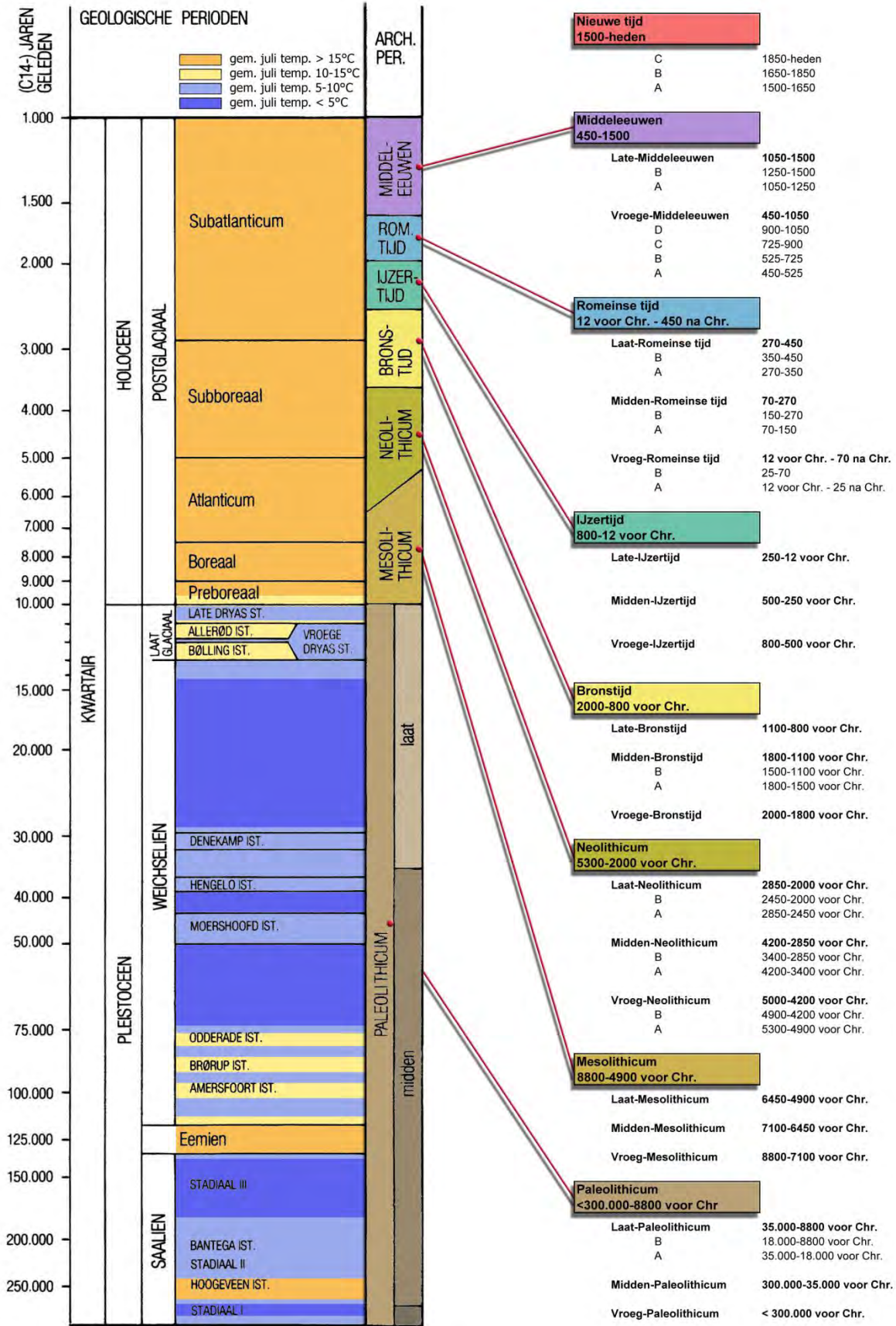
Kalkgehalte

Code	Kalkgehalte
CA1	Kalkloos
CA2	Kalkarm
CA3	kalkrijk

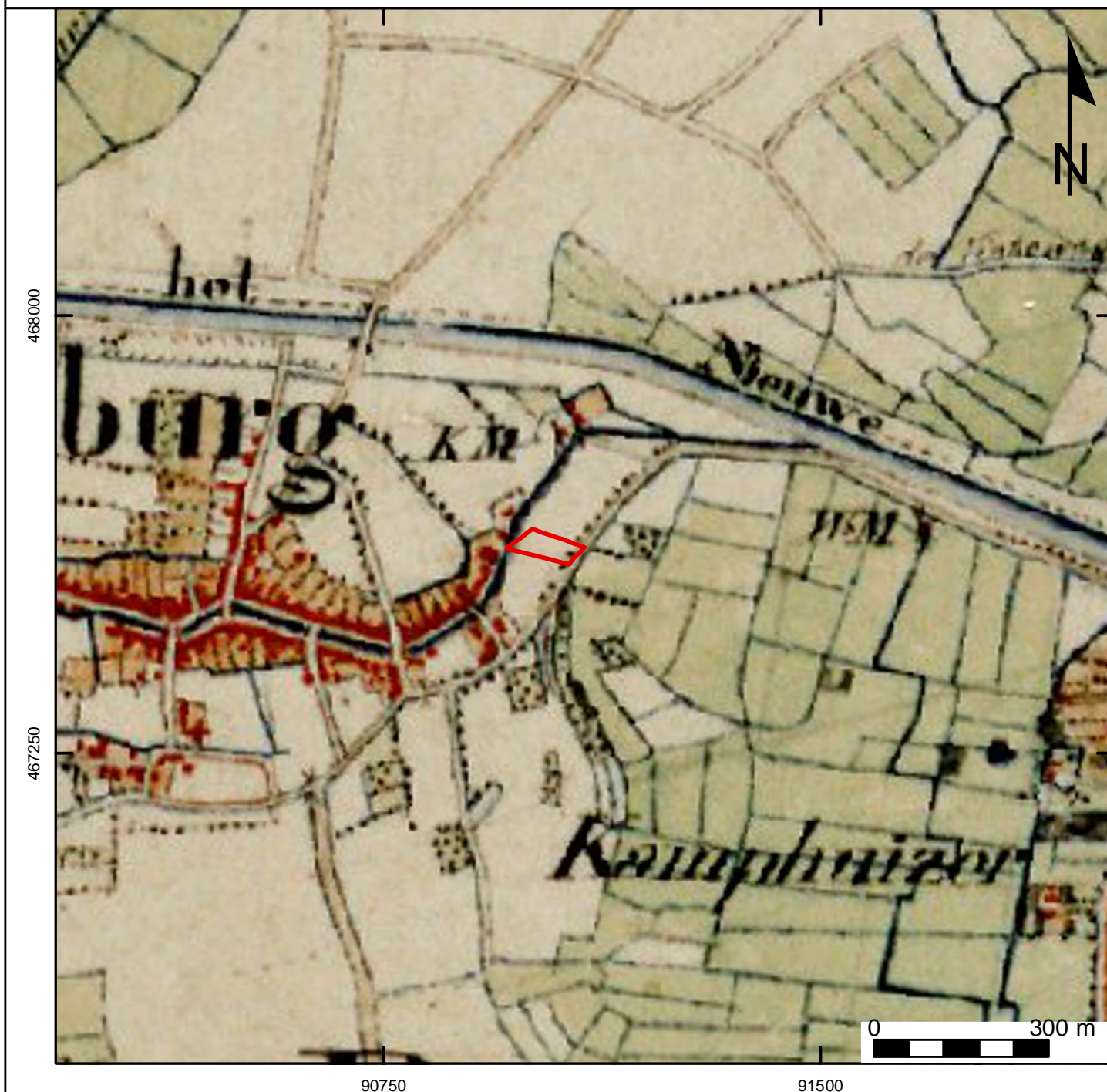
Archeologische indicatoren (1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Code	Omschrijving
AWF	Aardewerkfragmenten
BST	Baksteen
GLS	Glas
HKB	Houtskoolbrokken
HKS	Houtskoolspikkels
MXX	Metaal
OXBO	Onverbrand bot
OXBV	Verbrand bot
SGK	Gebroken kwarts
SLA	Slakken/sintels
SVU	Vuursteen
SXX	Natuursteen
VKL	Verbrande klei
VSR	Visresten

Bijlage 5: Periodentabel

Bijlage 6: Historische Militaire Kaart 1830-1850

Projectnummer: 32300112
Projectnaam: Rijnsburg, Oegstgeesterweg 251

Legenda

 Plangebied

